

Bilag 3: Metode

Andel indvandrere og efterkommere med svage dansksproglige kompetencer ved skolestart

Indenrigs- og
Sundhedsministeriets
BENCHMARKINGENHED

Publikationen kan hentes på hjemmesiden for
Indenrigs- og Sundhedsministeriets Benchmarkingenhed:
www.benchmark.dk

Henvendelse om publikationen kan ske til kontaktpersonen
på analysen, som fremgår af hjemmesiden.

Indhold

1 Population og hovedindikator.....	3
1.1 Datagrundlag	3
1.2 Analysens population	4
1.2.1 Kommuner i analysen.....	5
1.2.2 Repræsentation	8
1.3 Svage dansksproglige kompetencer	11
2 Regressionsanalyse	14
2.1 Beskrivelse af multi-level modellen.....	14
2.2 Rammevilkår.....	14
2.3 Regressionsresultater.....	16
3 Benchmarkinganalyse	23
3.1 Etablering af benchmarkingindikatorerne	23
3.2 Opmærksomhedspunkter ved benchmarking.....	23

1 Population og hovedindikator

1.1 Datagrundlag

Analysen er lavet på baggrund af Børne- og Undervisningsministeriets sprogvurderingsværktøj "Sprogvurdering 3-6", der traditionelt har været it-understøttet af Rambøll¹. Det er besluttet med Folkeskoleloven, at alle børnehaveklasseelever skal sprogvurderes i starten af børnehaveklassen², men det er valgfrit hvilket sprogvurderingsværktøj, der anvendes. Mange skoler anvender dog "Sprogvurdering 3-6".

Da sprogvurderingsresultaterne anvendes som et resultatmål for børnenes sproglige udvikling i dagtilbudsalderen, anvender vi kun sprogvurderingsresultater, der er foretaget i første halvår af skoleåret, konkret senest den 31. december. Datagrundlaget er beskrevet yderligere i afsnit 1.2.

Klassetesten

I børnehaveklassen kan Sprogvurdering 3-6 både foretages som en klassetest og som en individuel test³. Begge test er en test af den enkelte elevs dansksproglige kompetencer. Den individuelle test gennemføres som en 1:1 test, hvor barn og voksen sidder over for hinanden og gennemgår testen. Klassetesten gennemføres for alle elever i klassen samtidig. Her sidder eleverne på deres pladser (så de ikke kan se sidemandens svar). Læreren eller en anden voksen læser spørgsmålene op for hele klassen, som hver især besvarer testen enten på papir eller på en iPad.

Resultaterne fra de to test er ikke umiddelbart sammenlignelige. I vejledningen til sprogvurderingsmaterialet fremgår det, at den individuelle test kan anvendes som et *supplement* til klassetesten for de børn, der scorer lavt i klassetesten, og mange børn har derfor kun resultater fra klassetesten. I denne analyse anvender vi derfor kun resultater fra klassetesten. Enkelte kommuner anvender kun eller primært den individuelle test. De kommuner vil altså ikke indgå i denne analyse.

Hvis samme barn har flere sprogvurderinger anvendes den første

Nogle elever er blevet sprogvurderet flere gange med klassetesten i løbet af det første halve år i børnehaveklassen. For de elever anvender vi børnenes første sprogvurderingsresultat, fordi formålet med analysen er at undersøge, hvor mange indvandrere og efterkommere, der har svage dansksproglige kompetencer ved skolestart, som en indikator for dagtilbuddenes arbejde med børns sprog. I den sammenhæng er det mest hensigtsmæssigt at anvende resultatet fra den tidligste sprogvurdering, dels fordi det er det resultat, der er tættest på tidspunktet for barnets overgang fra dagtilbud til skole, og dels fordi eventuelle senere sprogvurderinger kan være påvirket af indsatser i skolen. Eksempelvis kan en børnehaveklasselærer igangsætte særlige sprogstimulerende indsatser for børn med svage dansksproglige kompetencer, som kan ses i de senere sprogvurderingsresultater.

Sprogvurdering 3-6 har et krav om et minimum antal af spørgsmål, som man skal besvare, for at der beregnes et resultat hhv. for talesprog og for før-skrift. Derfor er der nogle børn, som ikke har fået et resultat på en eller begge resultatindikatorer. Hvis et barn ikke har fået et resultat på nogle af

¹ Fra 2021 har Børne- og Undervisningsministeriet også udviklet sin egen it-understøttelse af Sprogvurdering 3-6. Til denne analyse har det dog kun været muligt at få data fra Rambøll. Det er uvist om nogle kommuner allerede i efteråret 2021 var gået over til Børne- og Undervisningsministeriets it-løsning.

² Skoler, hvor mere end 30 pct. af eleverne bor i et udsat boligområde, er undtaget den obligatoriske sprogvurdering, da eleverne i stedet skal bestå en obligatorisk sprogprøve i børnehaveklassen. Læs mere herom i afsnit 1.2.

³ Du kan læse mere om de to test i vejledningen til sprogvurderingsmaterialet.

resultatindikatorerne, men har fået lavet en senere sprogvurdering anvendes den senere sprogvurdering (som dog skal være lavet senest den 31. december, jf. ovenfor). Hvis et barn kun har fået et resultat på én af resultatindikatorerne, men har fået lavet en senere sprogvurdering med resultat på begge resultatindikatorer, anvendes denne senere sprogvurdering for begge resultatindikatorer, hvis sprogvurderingen er lavet senest 30 dage efter den første sprogvurdering. Langt størstedelen af børnene har dog resultater på begge resultatindikatorer allerede i deres første sprogvurdering.

Analysen indeholder kun resultater for de indvandrere og efterkommere, der har fået et resultat på begge resultatindikatorer, hvilket er tilfældet for 99 pct. af de indvandrere og efterkommere, der har et sprogvurderingsresultat.

1.2 Analysens population

Analysen omhandler helt overordnet indvandrere og efterkommere, som ved starten af børnehaveklassen enten i 2019, 2020 eller 2021 gik på en folkeskole og blev sprogvurderet med klassetesten i Sprogvurdering 3-6. Elever fra frie- og private skoler indgår ikke i analysen, da vi kun har adgang til sprogvurderingsresultater fra få af disse skoler. Desuden er specialskoleelever frasorteret, da det er meget få elever på specialskolerne, der er blevet sprogvurderet med Sprogvurdering 3-6 i børnehaveklassen. I benchmarkinganalysen kontrollerer vi for kommunale rammevilkår, hvilket du kan læse mere om i kapitel 2. Det er derfor ikke vurderingen, at det skævvrider analysens resultater, at privatskolerne ikke er med.

De konkrete kriterier for, hvornår et barn indgår i populationen, samt hvilke registre informationerne stammer fra, fremgår af tabel 1.1. Foruden disse kriterier er analysepopulationen afgrænset yderligere for at sikre, at resultaterne for de enkelte kommuner i analysen er repræsentative for hele kommunen og ikke blot en enkel eller få af kommunens skoler. Disse kriterier beskrives i afsnit 1.2.1.

Tabel 1.1

Afgrænsning af populationen

Kriterier	Afgrænsning	Register
Barnet er enten indvandrer eller efterkommer	IE_TYPE = 2 eller 3	BEF fra DST
Barnet går på skolen den 1. oktober	Starttidspunkt er senest den 1. oktober det pågældende skoleår og sluttidspunkt er tidligst den 1. oktober.	KOTRE fra DST
Barnet går på en folkeskole	Institutionsnummer = 1012	KOTRE fra DST
Barnet går i 0. klasse	Uddannelsesdel = 20	KOTRE fra DST
Barnet er blevet sprogvurderet med klassetesten ("Sprogvurdering 3-6") i det første halve år af skoleåret	Testdatoen er senest den 31. december.	Sprogvurdering 3-6
Barnet har fået et resultat både på talesprog og før-skrift i sprogvurderingen	For at få et resultat på hver af resultatindikatorerne, skal man svare på et minimum antal spørgsmål. Analysen omhandler kun de børn, der har fået et resultat på både talesprog og før-skrift. Det har næsten alle de børn, der er blevet sprogvurderet.	Sprogvurdering 3-6

Analyseperiode

Analysen omhandler data fra tre skoleår, 2019/2020, 2020/2021 og 2021/2022 (i det følgende omtales skoleårene blot 2019, 2020 og 2021 med henvisning til, at sprogvurderingerne foretages i

første halvår af skoleåret). Kommunerne kan indgå i analysen i enten et, to eller alle tre skoleår. Dette er uddybet nedenfor.

Kommunens sprogvurderingsresultater pooler for de tre år for at sikre, at antallet af personer med et sprogvurderingsresultat bliver tilstrækkeligt højt også på kommuneniveau. Analysen omhandler således kommunernes resultater for indvandrere og efterkommere samlet for perioden 2019-2021. Det valg underbygges blandt andet af, at andelen af indvandrere og efterkommere, som har svage dansksproglige kompetencer, er konstant på landsplan over de tre år. I benchmarkinganalysen tager vi desuden højde for landsplanstendenser på tværs af de tre år, ved at kontrollere for hvilket af de tre år, eleven er blevet sprogvurderet i. Se resultaterne heraf i tabel 2.3 og 2.4 nedenfor.

Definition af indvandrere og efterkommere

Vi følger Danmarks Statistiks definition af herkomst. Her skelnes der mellem personer med dansk oprindelse, indvandrere og efterkommere. Personer med dansk oprindelse er personer, hvor mindst én af forældrene både er dansk statsborger og er født i Danmark. Således er man indvandrer eller efterkommer, hvis ingen af forældrene er både danske statsborgere og født i Danmark. Indvandrere er født uden for Danmark, mens efterkommere er født i Danmark.

Af denne definition følger, at hvis én af barnets forældre er indvandrer og den anden forælder er dansk statsborger og født i Danmark, så er barnets herkomst defineret som dansk oprindelse, og barnet vil altså ikke indgå i denne analyse.

Indvandrere og efterkommere, hvor forældrene har dansk oprindelse

I regressionsanalysen (se kapitel 2) tager vi blandt andet højde for, om barnets forældre har dansk oprindelse. I lyset af ovenstående definition, kan det lyde lidt mærkeligt, at indvandrere og efterkommere kan have forældre med dansk oprindelse. Det er dog muligt, fordi herkomstdefinitionen ikke tager bedsteforældrenes oprindelse i betragtning. Forældrene vil fx have dansk oprindelse, selvom barnet ikke har det, i tilfælde hvor forælderen eller forældrene med dansk oprindelse er født i udlandet, men hvor minimum en af bedsteforældrene både er født i Danmark og er dansk statsborger⁴. Det bemærkes, at det kun er tilfældet for ca. 300 børn i populationen (dvs. under 3 pct.). Vi tager dog højde for det, da der har en signifikant sammenhæng til sandsynligheden for at indvandrere og efterkommere har svage dansksproglige kompetencer. Højen et al., 2019 finder desuden et lignende resultat, når de ser på sammenhængen mellem om barnets far har dansk oprindelse og indvandrere og efterkommeres sprog⁵.

1.2.1 Kommuner i analysen

Dagtilbudskommune

Det enkelte barns resultater tilskrives barnets dagtilbudskommune umiddelbart før skolestart (konkret den 1. januar det år barnet starter i skole). Det skyldes, at vi i analysen anvender sprogvurderingsresultatet som en indikator for barnets sproglige niveau ved afslutningen af dagtilbudsalderen. For 97 pct. af alle indvandrere og efterkommere i analysens population er dagtilbudskommunen den samme som både skolekommunen og barnets bopælskommune.

Der er naturligvis også børn, som skifter kommune i løbet af dagtilbudsalderen. I så fald er det en overvejelse, hvorvidt barnets resultat skal tilskrives den seneste eller den første dagtilbudskommune, og dette vil ofte også afhænge af, hvornår barnet flyttede kommune. Når vi

⁴ Læs mere herom i "Afrapportering fra arbejdsgruppe om opgørelser af personer med indvandrerbaggrund" fra Social- og Indenrigsministeriet, 2020.

⁵ Anders Højen, Dorthe Bleses, Peter Jensen og Philip S. Dale, 2019: "Patterns of educational achievement among groups of immigrant children in Denmark emerge already in preschool second-language and preliteracy skills".

har valgt barnets dagtilbudskommune den 1. januar i det år, hvor barnet starter i skole, skyldes det flere ting. På den ene side ønsker vi at identificere barnets seneste dagtilbudskommune, fordi det er den kommune, der senest har haft ansvar for barnets sproglige udvikling. På den anden side starter mange i før-skole eksempelvis i SFO'en i månederne op til skolestart, så den 1. januar er valgt for at identificere et tidspunkt, hvor barnet stadig gik i dagtilbud.

For børn, der har gået enten i en privat daginstitution eller i en privat pasningsordning, har vi ikke data om barnets dagtilbudskommune. For disse børn anvendes barnets bopælskommune. Som nævnt ovenfor er bopælskommunen den samme som både dagtilbudskommunen og skolekommunen for 97 pct. af populationen, hvorfor det vurderes at være en valid opgørelse at anvende bopælskommunen i stedet for dagtilbudskommunen for børn fra private dagtilbud. Barnets bopælskommune anvendes også for de børn, der ikke gik i dagtilbud den 1. januar i året for skolestart.

Kriterier for at kommunen indgår i analysen

Det er ikke alle kommuner, der anvender Sprogvurdering 3-6, og derudover er der også kommuner, hvor kun enkelte skoler anvender dette sprogvurderingsmateriale, men hvor det ikke er bredt anvendt af alle eller de fleste skoler i kommunen. Vi har afgrænset analysen sådan, at den kun omhandler de kommuner, der ser ud til at sprogvurdere de fleste indvandrere og efterkommere med Sprogvurdering 3-6 det pågældende år på tværs af alle eller de fleste skoler. Det betyder, at selvom analysen omhandler data fra tre skoleår, så indgår kommunen kun i analysen for de skoleår, hvor en forholdsvis høj andel indvandrere og efterkommere er sprogvurderet i kommunen.

De konkrete kriterier for denne afgrænsning er uddybet nedenfor. Samlet set omhandler analysen resultater fra 52 kommuner, hvoraf 44 af dem er med i analysen alle tre år, 5 kommuner er med i to år og tre kommuner er med i et enkelt år. I bilag 2 "Kommunespecifikke nøgletal" kan du se, hvilke år de enkelte kommuner indgår i analysen. Overordnet set er der ca. 13.600 børn, der opfylder kriterierne i tabel 1.1 og heraf indgår 11.443 børn i analysen som følge af afgrænsningen i nedenstående tre trin. Dvs. over 80 pct. af de indvandrere og efterkommere, der er sprogvurderet med klassetesten, er med i analysen.

Kommunerne er overordnet set afgrænset ud fra følgende tre trin (afgrænsningen er illustreret i boks 1 på næste side og uddybet under boksen):

1. Kommunen har som minimum resultater for 2021.
2. Kommunen indgår kun i analysen i de skoleår, hvor man anvender sprogvurderingsmaterialet (Sprogvurdering 3-6, klassetesten) til at sprogvurdere størstedelen af kommunens indvandrere og efterkommere.
3. Samlet set for alle tre år er der sprogvurderingsresultater for minimum 50 indvandrere og efterkommere pr. kommune.

Boks 1.1

Overblik over afgrænsningen af kommuner i analysen

Analysepopulation pr. kommune (Krav: Antal indvandrere og efterkommere med sprogvurderingsresultat er samlet minimum 50 pr. kommune)	
2021:	<i>Krav for at indgå i analysen i 2021</i> Minimum 70 pct. er sprogvurderet eller Minimum 60 pct. er sprogvurderet, hvis minimum 70 pct. er sprogvurderet i 2020 . <i>Nødvendig betingelse for at indgå i analysen</i>
2020:	<i>Krav for at indgå i analysen i 2020</i> Minimum 70 pct. er sprogvurderet eller Minimum 60 pct. er sprogvurderet, hvis minimum 70 pct. er sprogvurderet i 2021 .
2019:	<i>Krav for at indgå i analysen i 2019</i> Minimum 70 pct. er sprogvurderet.

Trin 1: Kommunen har som minimum resultater for 2021

Det første krav – at kommunerne i analysen som minimum indgår med data fra det seneste analyseår, 2021 – er sat for at analysens resultat ikke udelukkende afspejler historiske data. Udgangspunktet er, at minimum 70 pct. af alle sprogvurderingsberettigede⁶ indvandrere og efterkommere i børnehaveklasserne på de kommunale folkeskoler er sprogvurderet i 2021. Derved sikres, at resultaterne for de enkelte kommuner er resultater for hele kommunen og ikke for en enkel eller få af kommunens skoler. Omvendt har det også været et hensyn at have så mange kommuner med i analysen som muligt. Derfor har vi lavet en slags dispensation til dette krav, sådan at kommuner alternativt kan opfylde kravet i dette trin, hvis man har sprogvurderet mellem 60 og 70 pct. i 2021 og over 70 pct. i 2020.

Elever på skoler, der er omfattet reglen om obligatoriske sprogprøver, indgår ikke i beregningen af de 70 pct. (hverken i dette trin eller i trin 2 nedenfor), da det på disse skoler er frivilligt, om eleverne sprogvurderes. Det skyldes, at formålet med 70/60-procentskravet er at identificere de kommuner, der bruger Sprogvurdering 3-6 og ikke et andet sprogvurderingsmateriale til størstedelen af indvandrere og efterkommere i kommunen. Denne beregning skal ikke påvirkes af, hvorvidt sprogprøveskolerne sprogvurderer deres elever eller ej. Elever fra skoler, som er omfattet reglen om sprogprøver, indgår dog i selve analysen (og i optællingen i trin 3 nedenfor) såfremt de er blevet sprogvurderet og i øvrigt lever op til de øvrige afgrænsningskrav. Læs mere herom i afsnit 1.2.2 om repræsentation.

Trin 2: Kommunen indgår kun i analysen i de skoleår, hvor man anvender sprogvurderingsmateriale (Sprogvurdering 3-6, klassetesten) til at sprogvurdere størstedelen af kommunens indvandrere og efterkommere

I det næste trin er det afgrænset, hvilke af de tre skoleår kommunen indgår i analysen. Som nævnt i trin 1 indgår alle kommuner i analysen som minimum med data for 2021. Udgangspunktet i trin 2 er igen, at kommunen indgår i analysen i de skoleår, hvor minimum 70 pct. af alle sprogvurderingsberettigede indvandrere og efterkommere i børnehaveklasserne på de kommunale folkeskoler er sprogvurderet. Ligesom i trin 1 er der dog også et hensyn til, at analysen skal

⁶ I denne opgørelse ses bort fra de elever, der går på skoler, der er omfattet reglen om obligatoriske sprogprøver, da sprogvurderingen ikke er obligatorisk for disse skoler. Læs mere herom i afsnit 1.2.2.

omhandle så mange kommuner som muligt. Derfor indgår kommunerne også i analysen for 2020 og 2021, hvis de opfylder et af følgende to krav:

1. Minimum 70 pct. er sprogvurderet i 2020 og minimum 60 pct. er sprogvurderet i 2021 (dvs. svarer til kravet i trin 1).
2. Minimum 60 pct. er sprogvurderet i 2020 og minimum 70 pct. er sprogvurderet i 2021.

Samlet betyder trin 1 og trin 2, at alle kommuner i analysen som minimum indgår i analysen med data fra 2021. Størstedelen af kommunerne indgår dog med data for alle tre skoleår. I benchmarkinganalysen tager vi højde for, hvilket år sprogvurderingen er foretaget, det fremgår af regressionstabellerne nedenfor. Hvis der er systematiske forskelle i resultaterne på tværs af de tre år, vil vi altså tage højde for det.

Trin 3: Samlet set for alle tre år er der sprogvurderingsresultater for minimum 50 indvandrere og efterkommere pr. kommune

Afslutningsvist har vi afgrænset analysen til kun at omhandle de kommuner, der på baggrund af trin 1 og trin 2 har sprogvurderingsresultater for minimum 50 indvandrere og efterkommere pr. kommune (samlet for de skoleår, der indgår i analysen). Dette krav har vi sat for at sikre at sikre, at det er meningsfulgt at opgøre resultaterne på kommuneniveau, herunder at kommunens resultater ikke er for påvirket af enkelte børn.

1.2.2 Repræsentation

Er analysepopulationen repræsentativ for alle indvandrere og efterkommere i børnehaveklassen?

Analysen omhandler 11.443 børn (omtales i det følgende "*analysepopulationen*"), hvilket er lidt over halvdelen af de ca. 21.500 indvandrere og efterkommere, som i perioden 2019-2021 har gået i børnehaveklasse i en folkeskole i Danmark (omtales i det følgende "*alle indvandrere og efterkommere*"). En analysepopulation på lidt over halvdelen af alle indvandrere og efterkommere kan måske lyde som en lille andel. Det skal dog ses i lyset af, at det også kun er lidt over halvdelen af kommunerne, der er med i analysen, jf. afgrænsningen ovenfor.

På baggrund af frafaldsanalyser har vi ikke grund til at tro, at analysepopulationen er markant anderledes end gruppen af alle indvandrere og efterkommere. For eksempel ligner analysepopulationen alle indvandrere og efterkommere på fordelingen for mor og fars uddannelsesniveau, for børnenes herkomst samt for børnenes oprindelsesland. Der er dog to forhold, hvor analysepopulationen er anderledes end alle indvandrere og efterkommere. For det første er der en lille tendens til at drenge samt børn, hvis mor ikke er i beskæftigelse, er en smule underrepræsenteret i analysepopulationen i forhold til fordelingen for alle indvandrere og efterkommere. Derudover er andel elever, der har gået på en sprogprøveskole, underrepræsenteret i analysepopulationen. Disse forhold uddybes nedenfor.

Det er forventeligt, at de nævnte grupper (drenge, børn hvor mor ikke er i beskæftigelse samt elever på sprogprøveskoler), oftere vil have svagere dansksproglige kompetencer ved skolestart. Der er altså tegn på, at elever med de svageste dansksproglige kompetencer ikke sprogvurderes med klassetesten ligeså ofte som de øvrige børn. Det kan derfor ikke udelukkes, at de deskriptive i analysen underestimerer andel indvandrere og efterkommere med svage dansksproglige kompetencer en smule.

Vi har desuden undersøgt, hvorvidt de kommuner, hvor der bor forholdsvis mange indvandrere og efterkommere, er enten under- eller overrepræsenteret i analysen. Det er der dog ikke tegn på. Hvis man ser bort fra Aarhus og København, er fordelingen rimelig ens med hensyn til antal indvandrere og efterkommere i kommunernes børnehaveklasse hhv. i de kommuner der indgår i analysen, og de der ikke gør⁷. Og ligeledes er fordelingen rimelig ens, når vi ser på andel indvandrere og efterkommere pr. klasse hhv. i de kommuner, der er med i analysen, og de kommuner, der ikke er med. I analysen tager vi dog både højde for antal indvandrere og efterkommere i kommunernes børnehaveklasser og for andel indvandrere og efterkommere i barnets dagtilbud, da vi betragter disse forhold som kommunale rammevilkår i forhold til børnenes sprogvurderingsresultater.

Er analysepopulationen repræsentativ for alle indvandrere og efterkommere i børnehaveklassen i de kommuner, der er med i analysen?

Vi vender nu blikket mod de 52 kommuner, der indgår i analysen. I de kommuner har der i perioden 2019-2021 gået ca. 15.000 indvandrere og efterkommere i folkeskolens børnehaveklasse, dvs. at vores analysepopulation på 11.443 dækker lidt over 75 pct. af alle indvandrere og efterkommere i de kommuner. Frafaldsanalysen viser generelt de samme tendenser, som når vi sammenligner med alle kommuner ovenfor. Dvs. at vi overordnet set vurderer, at analysepopulationen er forholdsvis repræsentativ for alle indvandrere og efterkommere i analysekommunerne, dog med de samme forbehold som ovenfor, dvs. at drenge, børn hvis mor ikke er i beskæftigelse og elever på sprogprøveskoler er en smule underrepræsenteret.

Det kan som nævnt ovenfor ikke udelukkes, at de børn, der ikke er blevet sprogvurderet, oftere har svage dansksproglige kompetencer end gennemsnittet. Det betyder, at vi i de deskriptive resultater i analysen kan komme til at underestimere andel indvandrere og efterkommere med svage dansksproglige kompetencer. Det er dog vigtigt at nævne, at vi tager højde for disse potentielle selektionsudfordringer, når vi sammenligner kommunernes resultater i kapitel 5 i hovedrapporten. I benchmarkinganalysen sammenlignes kommunerne faktiske andel indvandrere og efterkommere med svage dansksproglige kompetencer med kommunens forventede andel. I beregningen af den forventede andel indgår kun de indvandrere og efterkommere, der er sprogvurderet, og som dermed indgår i analysen. Hvis et barn ikke er blevet sprogvurderet, vil barnet hverken påvirke kommunens faktiske eller forventede andel.

Mere specifikt tager analysen blandt andet højde for barnets køn og om barnets mor er i beskæftigelse på individniveau, og derudover tager vi højde for andel indvandrere og efterkommere, der er sprogvurderet både på skole- og kommuneniveau. Vi tager ikke højde for andel drenge i kommunen, der er sprogvurderet, eller for andel børn hvor mor ikke er i beskæftigelse, der er sprogvurderet, i kommunen, fordi disse variable ikke er signifikante og desuden korrelerer med andel indvandrere og efterkommere i kommunen, der sprogvurderes (som vi tager højde for). I kapitel 2 herunder kan du se den fulde liste over hvilke rammevilkår, vi tager højde for i benchmarkinganalysen.

Elever på skoler, der er omfattet reglen om sprogpøver

I en delaftale til "Aftalen om parallelsamfund" blev det i 2018 besluttet at indføre obligatoriske sprogpøver på skoler, hvor mere end 30 pct. af eleverne bor i et boligområde, der har været på Social- og Boligministeriets liste over udsatte boligområder mindst én gang inden for de seneste tre

⁷ Både København og Aarhus Kommune er med i analysen. Da vi med denne opgørelse ser på antal børn, vil de to kommuner altid trække gennemsnittet væsentligt op, fordi der er væsentlig flere indbyggere i de to kommuner sammenlignet med i de øvrige kommuner.

år. På disse skoler er det frivilligt, hvorvidt man også vælger at sprogvurdere børnene i starten af skoleåret. Læs mere om forskellen på sprogprøver og sprogvurderinger i boksen herunder.

BEGREBER

SPROGVURDERINGEN VS. SPROGPRØVER

I børnehaveklassen findes to forskellige prøver/test relateret til barnets sprog, og disse kan i nogle tilfælde blive forvekslet.

Sprogvurderinger (Folkeskoleloven)

Det er besluttet med Folkeskoleloven, at alle børnehaveklasseelever skal sprogvurderes i starten af børnehaveklassen. Skoler, der er omfattet reglen om obligatoriske sprogprøver (se nedenfor), er dog undtaget obligatoriske sprogvurderinger, men skolerne kan stadig vælge at gøre brug af sprogvurderingerne.

Sprogvurderingen skal bruges til planlægning af undervisningen i børnehaveklassen. Man kan ikke "dumpe" sprogvurderingen.

Sprogprøver (Aftale om parallelsamfund)

I en delaftale til Aftalen om parallelsamfund blev det i 2018 besluttet at indføre obligatoriske sprogprøver på skoler, hvor mere end 30 pct. af eleverne bor i et boligområde, der har været på Social- og Boligministeriets liste over udsatte boligområder mindst én gang inden for de seneste tre år.

Eleven har tre obligatoriske forsøg og et fjerde frivilligt forsøg til at bestå sprogprøven i løbet af børnehaveklassen (med sprogstimulerende forløb mellem prøverne). Hvis eleven ikke vurderes sprogparat i sprogprøven, skal eleven som udgangspunkt gå børnehaveklassen om og igen deltage i de obligatoriske sprogprøveforsøg samt i sprogstimuleringsforløb.

Som nævnt vil elever fra skoler, som er omfattet reglen om sprogprøver, indgå i analysen såfremt de er blevet sprogvurderet og i øvrigt lever op til de øvrige afgrænsningskrav. Elever fra sprogprøveskoler er dog underrepræsenteret i vores analysepopulation. På landsplan er det ca. 8 pct. af alle indvandrere og efterkommere i børnehaveklassen de tre år, som går på sprogprøveskoler – og hvis vi kun ser på de kommuner, der indgår i analysen, er andelen også knap 8 pct. (svarende til ca. 1.100 indvandrere og efterkommere). Til sammenligning går ca. 3,5 pct. af analysepopulationen (svarende til ca. 400 indvandrere og efterkommere) på en sprogprøveskole. På trods af underrepræsentationen hører det altså med til billedet, at det kun er ca. 700 børn, som ikke indgår i analysen på grund af reglen om obligatoriske sprogprøver.

Det er forventningen, at børn på sprogprøveskoler alt andet lige oftere har svage dansksproglige kompetencer end gennemsnittet, og det kan derfor ikke udelukkes, at vi med denne analysepopulation kommer til at underestimere andel indvandrere og efterkommere med svage dansksproglige kompetencer en smule i de deskriptive resultater.

En hypotese kunne desuden være, at de elever, der er sprogvurderet på sprogprøveskolerne har bedre dansksproglige kompetencer end de resterende elever på samme skole (eller omvendt). Den slags selektion ville i så fald kunne påvirke benchmarkingresultaterne, når vi sammenligner kommunerne. Vi finder dog ikke støtte til hypotesen. I stedet viser en baggrundsanalyse, at hvis man på en skole med sprogprøver, har valgt at sprogvurdere nogle af eleverne, så ser det ud til, at man sprogvurderer størstedelen af eleverne. Faktisk er minimum 75 pct. af alle indvandrere og efterkommere på skoler med sprogprøver sprogvurderet. Gennemsnitligt for de sprogprøveskoler, der er med i analysen, er 89 pct. sprogvurderet, mens det samme er tilfældet for 91 pct. af elever på øvrige skoler. Det kan altså se ud til at frafaldet i analysepopulationen for elever fra sprogprøveskoler i højere grad skyldes at nogle sprogprøveskoler vælger slet ikke at sprogvurdere

eleverne (hvilket de som nævnt også har lov til at fravælge), og ikke at skoler med sprogprøver fx kun sprogvurderer nogle elevgrupper. Vi har dog ikke undersøgt denne tolkning nærmere.

I benchmarkinganalysen tager vi højde for andel indvandrere og efterkommere på skolen, der er sprogvurderet med klassetesten, for at imødekomme en potentiel selektion af hvilke elever, der sprogvurderes og hvilke, der ikke gør. Denne variabel retter sig både mod skoler med sprogprøver og mod øvrige skoler. Derudover har vi undersøgt, hvad det ville betyde, hvis vi også tager højde for, om den enkelte elev går på en skole, der er omfattet reglen om sprogprøver. Variablen er i begge tilfælde negativ, dog kun signifikant i modellen for før-skrift. Med andre ord er der en tendens til, at elever (der er sprogvurderet) på sprogprøveskoler alt andet lige har mindre sandsynlighed for at have svage dansksproglige kompetencer for før-skrift ved skolestart end andre elever – vel og mærket når vi har taget højde for øvrige rammevilkår, fx hvornår på skoleåret sprogvurderingen er foretaget samt elevens baggrundskarakteristika. Dette umiddelbart overraskende resultat kunne tyde på, at variabelen om sprogprøveskoler kommer til at måle kommunens indsats for disse børn og ikke børnenes rammevilkår i forhold til at have gode dansksproglige kompetencer. Man kunne for eksempel forestille sig, at dagtilbuddene er særligt opmærksomme på at arbejde med udviklingen af børns sprog i de områder, hvor man ved at børnene i starten af skolen skal bestå en sprogprøve. Vi har ikke undersøgt denne hypotese nærmere, men da vi kun er interesseret i at tage højde for kommunens rammevilkår – altså det kommunen ikke kan påvirke på kort eller mellemlang sigt – og ikke er interesseret i at tage højde for kommunens praksis, har vi valgt ikke at tage højde for om barnet går på en sprogprøveskole i benchmarkinganalysen. Det kan dog nævnes, at det ikke ville have påvirket benchmarkingindikatoren, hvis vi havde taget højde for det. De to benchmarkingindikatorer hhv. med og uden den pågældende variabel korrelerer med 1,000 for talesprog og med 0,999 for før-skrift. Vi har desuden også forsøgt at tage højde for, om der er en eller flere sprogprøveskoler i kommunen samt andel sprogprøveskoler i kommunen. Begge disse rammevilkår var insignifikante.

1.3 Svage dansksproglige kompetencer

I sprogvurderingen opgøres børnenes resultater på to resultatindikatorer hhv. for deres talesproglige færdigheder og for deres før-skriftlige færdigheder. For hver af resultatindikatorerne får man et resultat på en percentil-score (også kaldet normscore) fra 0 til 100. På denne score er resultatet korrigeret for barnets køn og alder ved sprogvurderingen. Korrektionen bygger på et normstudie, der blev foretaget i forbindelse med udarbejdelsen af sprogvurderingsmaterialet. Det er værd at bemærke, at normstudiet omhandlede en repræsentativ population af *etsprogede* danske børnehaveklasseelever. Eksempelvis angiver en percentil-score på 10, at barnets sprogvurdering er på niveau med de 10 pct. etsprogede danske børn fra normstudiet med de svageste dansksproglige kompetencer.

På baggrund af percentil-scoren kan barnets resultat (hhv. for talesprog og for før-skrift) inddeles i tre indsatsgrupper:

- *Særlig indsats*: Børn med resultater mellem 0 og 5 på percentil-scoren. Det er således de børn, der klarer sig allerdårligst ved sprogvurderingen og resultatet indikerer, at børnene har behov for en ekstra sprogstimulerende indsats ift. deres dansksproglige udvikling.
- *Fokuseret indsats*: Børn med resultater mellem 5 og 15 på percentil-scoren. Det er børn med et lidt bedre sprogvurderingsresultat ift. børnene i "særlig indsats", men resultatet indikerer stadig, at børnene har behov for en ekstra sprogstimulerende indsats ift. deres dansksproglige udvikling.

- *General indsats*: Børn med resultatet mellem 15 og 100 på percentil-scoren. Resultater i denne kategori indikerer, at børnene har et alderssvarende sprog, selvom de stadig kan være under gennemsnittet på nogle sproglige områder i deres dansksproglige udvikling.

I en repræsentativ population af etsprogede børnehaveklasseelever på landsplan, er det forventningen, at 15 pct. af børnene vil være i de to laveste indsatsgrupper – 5 pct. forventes at få resultater i kategorien "særlig indsats" og 10 pct. forventes at få resultater i kategorien "fokuseret indsats".

I denne analyse ser vi på andel *børn med svage dansksproglige kompetencer*. Det har vi defineret som børn i de to indsatsgrupper, der indikerer, at barnet har behov for en ekstra sprogstimulerende indsats ift. sit danske sprog. Vi betegner således barnet som havende svage dansksproglige kompetencer, hvis sprogvurderingsresultaterne ligger i "særlig indsats" eller i "fokuseret indsats" – eller med andre ord, hvis sprogvurderingsresultaterne ligger mellem 0 og 15 på percentil-scoren.

Der er selvfølgelig også forskelle på børnenes sproglige niveau for de børn, der ikke har svage dansksproglige kompetencer (dvs. børn, der har et sprogvurderingsresultat mellem 15 og 100). I den forbindelse kan der også være børn, der klarer sig udmærket, men hvor man ud fra barnets rammevilkår, ville forvente et endnu bedre resultat. Dette er dog ikke fokus i denne analyse.

Det er vigtigt at påpege, at identifikationen af børn med svage dansksproglige kompetencer, ikke skal forveksles med børn med sprogforstyrrelser i en diagnostisk forståelse. I definitionen af "børn med svage dansksproglige kompetencer" ligger der således ikke, at de pågældende børn nødvendigvis har vedvarende dansksproglige udfordringer, men at de på det tidspunkt, hvor testen af taget (kort efter at de er startet i skole) er forsinkede i deres dansksproglige udvikling sammenlignet med etsprogede børn. Det er interessant i et benchmarkingsperspektiv, da det kan give mulighed for at identificere kommuner, der i mindre grad end andre kommuner oplever, at indvandrere og efterkommere har svage/forsinkede dansksproglige kompetencer ved skolestart.

Normstudie om étsprogede danske børn

Sprogvurderingsresultaterne er som nævnt opgjort på baggrund af et normstudie, der kun omhandlede en repræsentativ population af *etsprogede* danske børnehaveklasseelever. I denne analyse, hvor vi kun ser på indvandrere og efterkommere, har vi en formodning om, at en stor del af børnene er tosprogede forstået sådan, at de ud over det danske sprog også taler et andet sprog i hjemmet. En anke mod analysen kunne derfor være, at sprogvurderingsmaterialet ikke kan bruges til denne analyse dels fordi materialet ikke tager barnets kompetencer på sit modersmål i betragtning og dels fordi at barnets resultater sammenlignes med etsprogede børns sprogkompetencer. Begge pointer er værd at være opmærksomme på, når vi arbejder med sprogresultater for indvandrere og efterkommere, men vi mener dog ikke, at de er problematiske for denne analyse.

For det første fremgår det af vejledningsmaterialet til Sprogvurdering 3-6, der som nævnt stilles til rådighed af Børne- og Undervisningsministeriet, at materialet kan anvendes til at vurdere den dansksproglige udvikling hos både ét- og tosprogede børn, men resultatet af sprogvurderingen kan kun anvendes til at vurdere et tosproget barns dansksproglige færdigheder". Som nævnt i hovedrapporten peger internationale forskningsresultater på, at uanset tosprogede børns kompetencer på modersmålet, så er lave andetsprogskompetencer (dvs. lave kompetencer på dansk) tidligt i livet en risikofaktor i forhold til at klare sig godt i løbet af skoletiden (se fx Halle et al,

2012 og Kieffer, 2008⁸). Desuden viser denne analyse, at mere end halvdelen af kommunerne anvender dette materiale til at sprogvurdere børn, der er indvandrere og efterkommere. Sprogvurderingsmaterialet bruges altså i høj grad af kommunerne også i forhold til denne elevgruppe.

For det andet er det som nævnt ikke overraskende, at indvandrere og efterkommere som gruppe klarer sig dårligere ved sprogvurderingen i børnehaveklassen end deres klassekammerater med dansk oprindelse. Formålet med denne analyse er således heller ikke at sammenligne indvandrere og efterkommeres sprogvurderingsresultater med resultaterne for børn med dansk oprindelse. Formålet er i stedet at se på forskelle i resultaterne på tværs af kommunerne specifikt for indvandrere og efterkommere. Denne viden er interessant, fordi det kan give kommunerne et indblik i, om indvandrere og efterkommere er lige forsinket i alle kommuner, eller om der er nogle kommuner, der i højere grad lykkes med at løfte børnenes dansksproglige kompetencer også for indvandrere og efterkommere. I denne sammenligning er det naturligvis værd at tage højde for indvandrere og efterkommeres forskellige karakteristika, hvilket vi gør i kapitel 5 i hovedrapporten.

Vi undersøger udelukkende børnenes dansksproglige kompetencer

Det er desuden væsentligt at være opmærksom på, at resultatet af sprogvurderingen kun kan anvendes til at vurdere et tosproget barns dansksproglige færdigheder. Som nævnt kan mange af børnene i analysen forventes at være tosprogede. Hvis man skal udtale sig om et tosproget barns samlede sproglige niveau, ville man skulle inddrage viden om barnets sproglige kompetencer på begge sprog. Det er dog ikke denne analyses formål. Vi er i stedet interesseret at identificere, hvorvidt børnene har svage dansksproglige kompetencer, når de starter i skole, for at sammenligne hvor godt kommunerne lykkes med at løfte netop børnenes danske sprog frem mod skolestart. For at undgå misforståelser kalder vi hovedindikatoren for "svage dansksproglige kompetencer", hvilket tydeliggør, at resultatet kun omhandler udviklingen i forhold til det danske sprog.

I vejledningsmaterialet til Sprogvurdering 3-6 fremgår det, at for indvandrere og efterkommere kan sprogvurderingsresultater i kategorierne "særlig indsats" eller "fokuseret indsats" enten indikere, at barnet har generelle sproglige problemer på begge sprog eller at barnet er forsinket i tilegnelsen af det danske sprog. Det påpeges i vejledningsmaterialet, at begge grupper kræver opmærksomhed, men på forskellige måder. Selvom et dårligt sprogvurderingsresultat blot er udtryk for at barnets dansksproglige udvikling er forsinket, anbefales det at barnet motiveres til at kommunikere på dansk og desuden har rigelig med dansksproglig stimulering af høj kvalitet.

⁸ Halle, Tamara, Elizabeth Hair, Laura Wandner, Michelle McNamara and Nina Chien (2012). "Predictors and outcomes of early versus later English language proficiency among English language learners". Kieffer, Michael J. (2008) "Catching Up or Falling Behind? Initial English Proficiency, Concentrated Poverty, and the Reading Growth of Language Minority Learners in the United States".

2 Regressionsanalyse

Regressionsresultaterne i kapitel 5 i hovedrapporten er beregnet med en logistisk multilevelmodel. I dette kapitel beskrives modellen samt hvilke konkrete rammevilkår, der indgår i estimationen. Dernæst vises regressionsresultaterne hhv. for modellen for talesprog og for modellen for før-skrift.

2.1 Beskrivelse af multi-level modellen

Vi har som nævnt anvendt en logisk multilevelmodel til regressionsanalysen i kapitel 5 i hovedrapporten. I modellen er niveau 1 *individniveau*, niveau 2 er *dagtilbudsniveau* og niveau 3 er *kommuneniveau*. Dagtilbudsniveauet angiver barnets dagtilbud den 1. januar det år barnet starter i skole. For børn i private daginstitutioner i 2019 og 2020 er dette dog opgjort den første onsdag i oktober⁹, for børn i private daginstitutioner 2021 er det opgjort den 1. januar 2021. Kommuneniveauet angiver dagtilbuddets beliggenhedskommune, for børn i private dagtilbud og børn uden for dagtilbud anvendes dog barnets bopælskommune.

Multi-level-modeller anvendes ofte, når data har en hierarkisk struktur. Konkret i denne analyse antages det, at børnenes sproglige niveau alt andet lige er mere ens blandt børn hhv. i samme dagtilbud og i samme kommune, fordi de deler en række ikke-observerbare karakteristika.

2.2 Rammevilkår

I benchmarkinganalysen i hovedrapportens kapitel 5 tages der højde for kommunernes rammevilkår. Rammevilkår betegner de strukturelle forhold, som den enkelte kommune opererer under, og er generelt kendetegnet ved, at de ikke kan ændres af kommunerne på kort eller mellemlang sigt. I tabel 2.1 beskrives hvilke rammevilkår, der konkret indgår i analysen, samt hvilke registre vi anvender for at identificere dem. Som det fremgår af modellen indgår både rammevilkår på individ, dagtilbud- og kommuneniveau. Benchmarkinganalysen omhandler som bekendt andel indvandrere og efterkommere i kommunen med svage dansksproglige kompetencer ved skolestart i perioden 2019-2021.

Tabel 2.2

Rammevilkår i benchmarkinganalysen om andel indvandrere og efterkommere med svage dansksproglige kompetencer ved skolestart

Variabel	Register	Bemærkning
Barnets og forældrenes herkomst		
Barnets herkomst	BEF	Vi anvender Danmarks Statistiks definition. Efterkommere er født i Danmark, og ingen af forældrene er danske statsborgere og født i Danmark. Indvandrere er født i uden for Danmark, og ingen af forældrene er danske statsborgere og født i Danmark.
Barnets oprindelsesland	BEF	Vi anvender Danmarks Statistiks definition. Oprindelsesland defineres som udgangspunkt ud fra moderens fødeland eller statsborgerskabsland. Oprindelsesland forstås således ikke som barnets fødeland, men refererer til hvilket geografisk område barnet eller barnets forældre oprindeligt er indvandret fra. Kategorien MENAPT-lande er en forkortelse for lande i Mellemøsten, Nordafrika samt Afghanistan, Pakistan og Tyrkiet.

⁹ Hvis et barn gik i privat dagtilbud i oktober 2018, men var startet i et kommunalt eller selvejende dagtilbud inden den 1. januar 2019, er det registreringen den 1. januar, som anvendes.

Mor/far har dansk herkomst ¹⁾	BEF	Det følger af Danmarks Statistiks herkomstdefinition, at indvandrere og efterkommere kan have forældre, der er klassificeret som personer med dansk oprindelse. Læs mere herom i kapitel 1.2.
Barnets baggrundskarakteristika		
Køn	BEF	
Alder ved sprogvurderingen (i måneder)	BEF, Sprogvurdering 3-6	
Antal måneder i skolen ved sprogvurderingen	Sprogvurdering 3-6	Skolestart er angivet som den 1. august for alle børn. Dvs. variabelen angiver antal måneder fra 1. august til dato for sprogvurderingen.
Har været anbragt	BUAF	Angiver om man har været anbragt i løbet af livet, dog senest den 1. januar det år, hvor man starter i skole.
Har modtaget forebyggende foranstaltning	BUFO	Angiver om man har modtaget en forebyggende foranstaltning i løbet af livet, dog senest den 1. januar det år, hvor man starter i skole. Indsætter efter § 11 i Serviceloven tælles ikke med.
Forældrenes karakteristika		
Mors/fars højeste fuldførte uddannelse ¹⁾	UDDF	Opgjort pr. 31. juli det år, hvor barnet starter i skole.
Husstandens ækvivalerede disponible indkomst	IND	Opgjort for året før året før barnet startede i skole. Dvs. hvis barnet er startet i skole i 2019, så er indkomsten opgjort for kalenderåret 2018.
Mor er i beskæftigelse	RAS	Opgjort i november året før barnet starter i skolen. Modellen indeholder kun en variabel for mors beskæftigelsesstatus, da rammevilkåret ikke er signifikant for barnets far.
Bor i almen bolig	BBRENHED, BBR_ENH, BEFADR	Opgjort pr. december året før barnet starter i skole.
Mors alder ved barnets fødsel	BEF	
Mor dømt efter straffeloven eller øvrige særlove i de seneste fem år	KRAF	Opgjort for de seneste fem år, dvs. hvis barnet er startet i skole i 2019, så er dette opgjort for perioden 2014 til 2018. Modellen indeholder kun en variabel for mors beskæftigelsesstatus, da rammevilkåret ikke er signifikant for barnets far.
Barnets søskende		
Placering i søskendeflokken	BEF	Søskende afgrænses til andre børn i husstanden under 18 år på opgørelsestidspunktet, 30. september det år, hvor barnet starter i skole.
Antal personer under 18 år i husstanden (inkl. barnet selv)	BEF	Søskende afgrænses til andre børn i husstanden under 18 år på opgørelsestidspunktet, 30. september det år, hvor barnet starter i skole.
Kontakt til sundhedsvæsenet		
Barnets antal besøgsdage på somatisk sygehus det seneste år	LPR	
Barnet har en psykiatrisk diagnose	LPR	Opgørelsen omfatter aktionsdiagnoser og bidiagnoser, som er registreret i forbindelse med kontakt til et sygehus de seneste fem år, dvs. hvis barnet er startet i skole i 2019, så er dette opgjort for perioden 2014 til 2018.
Mors antal besøgsdage på somatisk sygehus det seneste år	LPR	
Karakteristika ved barnets fødsel		
Lav fødselsvægt	MFR	Lav fødselsvægt defineres som under 2.500 gram.
Mors BMI ved barnets fødsel	MFR	
Negative begivenheder		
Flyttet kommune indenfor de sidste tre år inden skolestart	FLYT	Opgjort frem til skolestart (defineret som skolestart 1. august). Dvs. hvis barnet er startet i skole i 2019, opgøres det som flytninger fra 1. januar 2016 til og med 31. juli 2019.
Barnets dagtilbud inden skolestart		
Dagtilbudstype før skolestart	BOERNFB, BOERNPRI, Register for private daginstitutioner ²⁾	Barnets dagtilbud er opgjort pr. 1. januar det år, hvor barnet starter i skole (dvs. cirka et halvt år før skolestart). For børn, der startede i skole i 2019 eller 2020, er private daginstitutioner dog opgjort den første onsdag i oktober året før skolestart.
Andel børn i dagtilbuddet med anden	BOERNFB,	Børn i dagtilbuddet er opgjort pr. 1. januar det år, hvor barnet

etnisk herkomst end dansk ⁵⁾	BEF	starter i skole (dvs. cirka et halvt år før skolestart). Variablen omhandler alle børn i daginstitutionen, hvis integreret institution, så kun børn i 3-6-årsafdelingen. For børn i private daginstitutioner opgøres andel med anden etnisk herkomst samlet for alle de private daginstitutioner i kommunen (da vi ikke har data på institutionsniveau for private daginstitutioner). Kategorien "gik ikke i dagilbud inden skolestart" indeholder også børn i private pasningsordninger, da vi ikke har dagtilbudsdata for disse tilbudstyper.
Alder ved start i <i>kommunalt eller selvejende</i> dagtilbud	BOERNFB, DAGI, BEF	Angiver alderen det år, hvor barnet startede i et kommunalt eller selvejende dagtilbud. Dette har kun været muligt at opgøre for børn i kommunale og selvejende dagtilbud. Det har desuden ikke været muligt at opgøre alder ved start i dagtilbud for børn fra 7 af kommunerne i analysen, da disse kommuner ikke er med i børnepasningsregistret (BOERNFB) for 2015 og 2016.
Barnets skole		
Andel indvandrere og efterkommere på barnets skole, som er sprogvurderet med Sprogvurdering 3-6, klasses testen	KOTRE, Sprogvurdering 3-6	
Kommunekarakteristika		
Andel med MENAPT-land som oprindelsesland	BEF	Andel af indvandrere og efterkommere i folkeskolens børnehaveklasser, der har oprindelse i et MENAPT-land (dvs. lande i Mellemøsten, Nordafrika samt Afghanistan, Pakistan og Tyrkiet). Opgjort på kommuneniveau.
Andel med et afrikansk land som oprindelsesland (ikke et MENAPT-land)	BEF	Andel af indvandrere og efterkommere i folkeskolens børnehaveklasser, der har oprindelse i et afrikansk land udover MENAPT-landene. Opgjort på kommuneniveau.
Andel med et asiatisk land som oprindelsesland	BEF	Andel af indvandrere og efterkommere i folkeskolens børnehaveklasser, der har oprindelse i et asiatisk land. Opgjort på kommuneniveau.
Antal indvandrere og efterkommere i kommunen i folkeskolens børnehaveklasser	BEF, KOTRE	
Andel af indvandrere og efterkommere i kommunens folkeskoler, som er sprogvurderet med Sprogvurdering 3-6, klasses testen	BEF, KOTRE, Sprogvurdering 3-6	
Arsdummy		
År for sprogvurderingen	Sprogvurdering 3-6	

Anm.: Hvis ikke andet er angivet, er registrene fra Danmarks Statistik. ¹⁾Der er kodet en separat variabel hhv. for barnets mor og barnets far. ²⁾Register fra Danmarks Statistik om "Børnepasning i private dagsinstitutioner før skolestart".

2.3 Regressionsresultater

I tabel 2.3 og 2.4 vises resultaterne af regressionsanalysen. Det er disse resultater, der anvendes i benchmarkinganalysen i kapitel 5 i hovedrapporten. Hovedindikatoren angiver, om børnene i analysen (indvandrere og efterkommere) har svage dansksproglige kompetencer ved skolestart. Et positivt parameterestimat angiver, at rammevilkåret øger barnets sandsynlighed for at have svage dansksproglige kompetencer. Tabellen viser parameterestimatet, standardfejlen og den marginale effekt af de variable, der indgår i modellen. Resultaterne fortolkes på samme måde som en almindelig logistisk regressionsanalyse. Da alle variable indgår i analysen samtidig, er parameterestimatet og marginale effekter udtryk for variabelens betydning, når de øvrige variable holdes konstant.

Det skal bemærkes, at det ikke er meningsfulgt at fortolke på resultaterne for køn og alder ved sprogvurderingen. Det skyldes, at der i beregningen af sprogvurderingsscoren allerede er taget højde for barnets køn og alder. Vi har dog vurderet, at det var væsentligt stadig at tage højde for begge rammevilkår, blandt andet fordi begge variable stadig er signifikante i denne analyse.

Tabel 2.3

Regressionsresultater, sandsynlighed for at indvandrere og efterkommere har svage dansksproglige kompetencer ved skolestart for talesprog (2019-2021)

Variabel	Parameter-estimat	Standardfejl	Marginale effekter (procentpoint)
Barnets og forældrenes herkomst			
Barnets herkomst (ref.: Indvanderer)			
Efterkommer	0,02	0,06	0,42
Barnets oprindelsesland (ref.: MENAPT-lande)			
Andet vestligt land end Danmark	-0,41 ***	0,06	-9,27
Øvrige europæiske lande	-0,22 **	0,07	-5,01
Øvrige afrikanske lande	-0,15 *	0,09	-3,44
Øvrige lande	-0,05	0,07	-1,06
Mor har dansk herkomst (ref.: Nej)	-0,88 ***	0,20	-19,40
Far har dansk herkomst (ref.: Nej)	-0,64 **	0,22	-14,10
Barnets baggrundskarakteristika			
Køn (ref.: Pige)	-0,34 ***	0,04	-7,47
Alder ved sprogvurderingen (i måneder)	0,24 **	0,10	5,33
Alder ved sprogvurderingen (i måneder)^2	0,00 **	0,00	-0,04
Antal måneder i skolen ved sprogvurderinger, siden 1. august (ref.: 1-2 mdr. efter skolestart)			
Under 1 mdr. efter skolestart	0,13	0,08	2,96
2-3 mdr. efter skolestart	-0,05	0,05	-1,12
3-5 mdr. efter skolestart	-0,18 **	0,09	-3,87
Mere end 5 mdr. efter skolestart (dvs. de har gået børnehaveklassen om)	-0,26	0,18	-5,82
Har været anbragt (ref.: Nej)	-0,71 **	0,29	-15,70
Har modtaget forebyggelig foranstaltning (ref.: Nej)	0,12	0,09	2,69
Forældres karakteristika			
Mors højst fuldførte uddannelse (ref.: Grundskolen)			
Gymnasial uddannelse	-0,16 **	0,07	-3,73
Erhvervsfaglig uddannelse	-0,16 **	0,06	-3,56
Kort videregående uddannelse	-0,12	0,10	-2,80
Mellemlang videregående uddannelse	-0,36 ***	0,07	-8,25
Lang videregående uddannelse	-0,51 ***	0,08	-11,40
Uddannelse uoplyst	-0,05	0,12	-1,14
Fars højst fuldførte uddannelse (ref.: Grundskolen)			
Gymnasial uddannelse	-0,12	0,08	-2,79
Erhvervsfaglig uddannelse	-0,13 **	0,06	-2,95
Kort videregående uddannelse	-0,06	0,10	-1,39
Mellemlang videregående uddannelse	-0,26 ***	0,07	-5,84
Lang videregående uddannelse	-0,17 **	0,08	-3,84
Uddannelse uoplyst	0,11	0,09	2,40
Husstandens ækvivalerede disponible indkomst (ref.: Lav indkomst)			

Under middel	-0,15 **	0,06	-3,34
Middel	-0,22 **	0,08	-4,94
Over middel	-0,33 **	0,10	-7,49
Høj	-0,62 ***	0,12	-13,80
Mor er i beskæftigelse (ref.: Nej)	-0,14 **	0,05	-3,13
Bor i almen bolig (ref.: Nej)	0,19 ***	0,05	4,16
Mors alder ved barnets fødsel (ref.: 30-35 år)			
23 år eller yngre	0,13	0,08	2,85
24-29 år	0,10 *	0,05	2,29
36-38 år	0,09	0,08	1,89
39 år eller ældre	0,08	0,10	1,88
Fars alder ved barnets fødsel (ref.: 30-35 år)			
23 år eller yngre	0,15	0,13	3,34
24-29 år	0,00	0,06	0,01
36-38 år	-0,07	0,07	-1,54
39 år eller ældre	-0,09	0,06	-1,92
Mor dømt efter straffeloven eller øvrige særlove i de seneste fem år (ref.: Nej)	0,00	0,11	-0,09
Mor ukendt (ref.: Nej)	0,40 *	0,22	8,95
Far ukendt (ref.: Nej)	-0,25 **	0,11	-5,49
Barnets søskende			
Placering i søskendeflokken (ref.: Ældste barn)			
Enebarn	0,06	0,07	1,33
Midterbarn	-0,17 **	0,08	-3,64
Yngste barn	-0,01	0,06	-0,21
Antal personer under 18 år i husstanden (ref.: To børn)			
Tre børn i husstanden	0,00	0,06	-0,03
Fire børn i husstanden	0,07	0,09	1,54
Fem eller flere børn i husstanden	-0,02	0,11	-0,40
Kontakt til sundhedsvæsenet			
Barnets antal besøgsdage på somatisk sygehus det seneste år (ref.: 0 sygehusdage)			
1-3 sygehusdage	0,01	0,05	0,25
Over 3 sygehusdage	0,12	0,10	2,67
Barnet har en psykiatrisk diagnose (ref.: Nej)	0,45 **	0,18	9,89
Mors antal besøgsdage på somatisk sygehus det seneste år (ref.: 0 sygehusdage)			
1-3 sygehusdage	0,10 **	0,05	2,26
Over 3 sygehusdage	0,07	0,05	1,52
Karakteristika ved barnets fødsel			
Barnet er født med lav fødselsvægt (ref.: Nej)	0,16	0,11	3,52
Mors BMI ved barnets fødsel (ref.: Normalvægtig, 18,5-25)			
Undervægtig (Under 18,5)	-0,15	0,11	-3,24

Overvægtig eller svært overvægtig (over 25)	0,09 *	0,05	1,98
Flytning			
Barnet har flyttet kommune indenfor de seneste tre år (ref.: Nej)	0,01	0,04	0,25
Barnets dagtilbud inden skolestart			
Dagtilbudstype før skolestart (ref.: Kommunalt dagtilbud)			
Selvejende dagtilbud	-0,10	0,07	-2,29
Privat daginstitution	-0,09	0,14	-1,99
Privat pasnings eller uden for dagtilbud	0,14	0,15	3,21
Andel børn i dagtilbuddet med anden etnisk herkomst end dansk (ref.: 5-10 pct.)			
Under 5 pct.	0,09	0,13	1,99
10-20 pct.	0,24 **	0,07	5,34
20-30 pct.	0,34 ***	0,08	7,61
Over 30 pct.	0,30 ***	0,08	6,56
Alder ved start i kommunalt eller selvejende dagtilbud (ref.: Senest det år barnet fyldte 1 år)			
Det år barnet fyldte 2 år	0,22 ***	0,06	4,96
Det år barnet fyldte 3 år	0,31 ***	0,07	6,82
Var ikke startet i kommunalt eller selvejende dagtilbud det år barnet fyldte 3 år	0,62 ***	0,08	13,70
Dagtilbudsstart ukendt	0,24 **	0,10	5,28
Barnets skole ved sprogvurderingen			
Andel indvandrere og efterkommere på barnets skole, som er sprogvurderet med klasses testen (ref.: Over 90 pct.)			
Under 60 pct.	-0,10	0,13	-2,16
60-80 pct.	-0,23 **	0,07	-4,97
80-90 pct.	-0,07	0,05	-1,54
Kommunekaraktistika			
Andel med MENAPT-land som oprindelsesland	0,05 **	0,02	1,08
Andel med MENAPT-land som oprindelsesland^2	0,00 **	0,00	-0,01
Andel med et afrikansk land som oprindelsesland (ikke et MENAPT-land)	0,00	0,01	0,11
Andel med et asiatisk land som oprindelsesland	-0,03 **	0,02	-0,78
Andel med et asiatisk land som oprindelsesland^2	0,00 *	0,00	0,03
Antal indvandrere og efterkommere i kommunen i folkeskolens børnehaveklasse, log	0,02	0,05	0,35
Andel af indvandrere og efterkommere i kommunens folkeskoler, som er sprogvurderet med Sprogvurdering 3-6, klasses testen, log	0,07	0,26	1,55
År			
År for sprogvurderingen (ref.: 2019)			
2020	0,03	0,05	0,70
2021	0,04	0,05	0,83

Anm.: Antal observationer: 11.443. *p<0,10, **p<0,05, ***p<0,01. Resultater fra sprogvurderingen i starten af børnehaveklassen for perioden 2019-2021. Enkelte kommuner er dog ikke med i analysen i alle tre år. Læs mere herom i afsnit 1.2.1.

Kilde: Danmarks Statistik, Rambøll Sprog og egne beregninger

Tabel 2.4
Regressionsresultater, sandsynlighed for at indvandrere og efterkommere har svage dansksproglige kompetencer ved skolestart for før-skrift (2019-2021)

Variabel	Parameter-estimat	Standardfejl	Marginale effekter (procentpoint)
Barnets og forældrenes herkomst			
Barnets herkomst (ref.: Indvandrer)			
Efterkommer	-0,27 ***	0,07	-5,23
Barnets oprindelsesland (ref.: MENAPT-lande)			
Andet vestligt land end Danmark	0,00	0,07	-0,08
Øvrige europæiske lande	-0,05	0,08	-0,99
Øvrige afrikanske lande	-0,31 **	0,10	-5,82
Øvrige lande	-0,39 ***	0,08	-7,31
Mor har dansk herkomst (ref.: Nej)	-0,28	0,20	-5,50
Far har dansk herkomst (ref.: Nej)	-0,40 *	0,24	-7,73
Barnets baggrundskarakteristika			
Køn (ref.: Pige)	-0,43 ***	0,04	-8,25
Alder ved sprogvurderingen (i måneder)	-0,33 **	0,11	-6,36
Alder ved sprogvurderingen (i måneder)^2	0,00 **	0,00	0,04
Antal måneder i skolen ved sprogvurderinger, siden 1. august (ref.: 1-2 mdr. efter skolestart)			
Under 1 mdr. efter skolestart	0,25 **	0,09	5,19
2-3 mdr. efter skolestart	-0,26 ***	0,05	-5,10
3-5 mdr. efter skolestart	-0,64 ***	0,10	-11,70
Mere end 5 mdr. efter skolestart (dvs. de har gået børnehaveklassen om)	-0,55 **	0,19	-10,10
Har været anbragt (ref.: Nej)	-0,53 *	0,31	-10,20
Har modtaget forebyggelig foranstaltning (ref.: Nej)	0,29 **	0,09	5,66
Forældres karakteristika			
Mors højst fuldførte uddannelse (ref.: Grundskolen)			
Gymnasial uddannelse	-0,21 **	0,08	-4,18
Erhvervsfaglig uddannelse	-0,22 **	0,07	-4,47
Kort videregående uddannelse	-0,22 **	0,11	-4,53
Mellemlang videregående uddannelse	-0,49 ***	0,07	-9,58
Lang videregående uddannelse	-0,55 ***	0,09	-10,70
Uddannelse uoplyst	-0,06	0,12	-1,18
Fars højst fuldførte uddannelse (ref.: Grundskolen)			
Gymnasial uddannelse	-0,39 ***	0,08	-7,73
Erhvervsfaglig uddannelse	-0,18 **	0,07	-3,67
Kort videregående uddannelse	-0,42 ***	0,11	-8,23
Mellemlang videregående uddannelse	-0,44 ***	0,08	-8,64
Lang videregående uddannelse	-0,67 ***	0,09	-12,70
Uddannelse uoplyst	-0,03	0,10	-0,58
Husstandens ækvivalerede disponible indkomst (ref.: Lav indkomst)			

Under middel	-0,23 ***	0,06	-4,46
Middel	-0,23 **	0,08	-4,48
Over middel	-0,27 **	0,12	-5,20
Høj	-0,52 ***	0,14	-9,76
Mor er i beskæftigelse (ref.: Nej)	0,02	0,05	0,30
Bor i almen bolig (ref.: Nej)	0,07	0,06	1,42
Mors alder ved barnets fødsel (ref.: 30-35 år)			
23 år eller yngre	0,17 **	0,08	3,38
24-29 år	0,07	0,06	1,37
36-38 år	0,04	0,09	0,73
39 år eller ældre	0,16	0,10	3,04
Fars alder ved barnets fødsel (ref.: 30-35 år)			
23 år eller yngre	0,26 **	0,13	5,20
24-29 år	0,11 *	0,06	2,19
36-38 år	0,07	0,08	1,31
39 år eller ældre	0,08	0,07	1,53
Mor dømt efter straffeloven eller øvrige særlove i de seneste fem år (ref.: Nej)	0,35 **	0,11	6,73
Mor ukendt (ref.: Nej)	0,08	0,22	1,57
Far ukendt (ref.: Nej)	-0,06	0,12	-1,15
Barnets søskende			
Placering i søskendeflokken (ref.: Ældste barn)			
Enebarn	0,20 **	0,07	3,75
Midterbarn	0,02	0,08	0,29
Yngste barn	0,21 ***	0,06	4,00
Antal personer under 18 år i husstanden (ref.: To børn)			
Tre børn i husstanden	0,18 **	0,06	3,54
Fire børn i husstanden	0,27 **	0,09	5,28
Fem eller flere børn i husstanden	0,14	0,12	2,65
Kontakt til sundhedsvæsenet			
Barnets antal besøgsdage på somatisk sygehus det seneste år (ref.: 0 sygehusdage)			
1-3 sygehusdage	0,07	0,05	1,36
Over 3 sygehusdage	0,20 *	0,11	3,90
Barnet har en psykiatrisk diagnose (ref.: Nej)	0,26	0,19	5,10
Mors antal besøgsdage på somatisk sygehus det seneste år (ref.: 0 sygehusdage)			
1-3 sygehusdage	-0,02	0,05	-0,34
Over 3 sygehusdage	0,09	0,06	1,68
Karakteristika ved barnets fødsel			
Barnet er født med lav fødselsvægt (ref.: Nej)	0,21 *	0,12	4,11
Mors BMI ved barnets fødsel (ref.: Normalvægtig, 18,5-25)			
Undervægtig (Under 18,5)	0,01	0,12	0,22

Overvægtig eller svært overvægtig (over 25)	0,12 **	0,06	2,32
Flytning			
Barnet har flyttet kommune indenfor de seneste tre år (ref.: Nej)	0,13 **	0,05	2,44
Barnets dagtilbud inden skolestart			
Dagtilbudstype før skolestart (ref.: Kommunalt dagtilbud)			
Selvejende dagtilbud	0,01	0,08	0,21
Privat daginstitution	0,08	0,16	1,59
Privat pasnings eller uden for dagtilbud	-0,06	0,17	-1,07
Andel børn i dagtilbuddet med anden etnisk herkomst end dansk (ref.: 5-10 pct.)			
Under 5 pct.	0,15	0,15	2,77
10-20 pct.	0,19 **	0,08	3,61
20-30 pct.	0,22 **	0,09	4,13
Over 30 pct.	0,20 **	0,09	3,84
Alder ved start i kommunalt eller selvejende dagtilbud (ref.: Senest det år barnet fyldte 1 år)			
Det år barnet fyldte 2 år	0,22 ***	0,06	4,17
Det år barnet fyldte 3 år	0,29 ***	0,07	5,67
Var ikke startet i kommunalt eller selvejende dagtilbud det år barnet fyldte 3 år	0,28 ***	0,08	5,50
Dagtilbudsstart ukendt	0,16	0,11	3,08
Barnets skole ved sprogvurderingen			
Andel indvandrere og efterkommere på barnets skole, som er sprogvurderet med klassetesten (ref.: Over 90 pct.)			
Under 60 pct.	-0,30 *	0,15	-5,49
60-80 pct.	0,04	0,07	0,87
80-90 pct.	-0,03	0,06	-0,56
Kommunekaraktistika			
Andel med MENAPT-land som oprindelsesland	0,00	0,00	-0,09
Andel med MENAPT-land som oprindelsesland ²	0,02 **	0,01	0,43
Andel med et afrikansk land som oprindelsesland (ikke et MENAPT-land)	-0,11 **	0,05	-2,21
Andel med et asiatisk land som oprindelsesland	-0,02	0,06	-0,48
Andel med et asiatisk land som oprindelsesland ²			-0,25
Antal indvandrere og efterkommere i kommunen i folkeskolens børnehaveklasser, log	0,00	0,00	0,00
Andel af indvandrere og efterkommere i kommunens folkeskoler, som er sprogvurderet med Sprogvurdering 3-6, klassetesten, log			
År			
År for sprogvurderingen (ref.: 2019)	0,09	0,06	1,73
2020	0,13 **	0,06	2,42

Anm.: Antal observationer: 11.443. *p<0,10, **p<0,05, ***p<0,01. Resultater fra sprogvurderingen i starten af børnehaveklassen for perioden 2019-2021. Enkelte kommuner er dog ikke med i analysen i alle tre år. Læs mere herom i afsnit 1.2.1.

Kilde: Danmarks Statistik, Rambøll Sprog og egne beregninger

3 Benchmarkinganalyse

3.1 Etablering af benchmarkingindikatorerne

Med udgangspunkt i regressionsmodellerne præsenteret ovenfor estimeres for hvert barn i populationen den forventede sandsynlighed for at barnet har svage dansksproglige kompetencer ved skolestart. Herefter aggregeres de forventede sandsynligheder op til et gennemsnit på kommuneniveau. Dette betegner vi som kommunens forventede andel indvandrere og efterkommere med svage dansksproglige kompetencer ved skolestart givet kommunens rammevilkår.

Kommunernes faktiske og forventede andel indvandrere og efterkommere med svage dansksproglige kompetencer benyttes herefter til at beregne en såkaldt benchmarkingindikator for hver enkelt kommune. Benchmarkingindikatoren viser i procentpoint, om den enkelte kommune har en højere eller lavere andel indvandrere og efterkommere med svage dansksproglige kompetencer, end man kan forvente ud fra kommunens børnesammensætning for indvandrere og efterkommere. Benchmarkingindikatoren beregnes konkret ved følgende formel:

$$\text{Benchmarkingindikator} = \text{faktisk andel} - \text{forventet andel}$$

Benchmarkingindikatoren sikrer et bedre sammenligningsgrundlag på tværs af kommunerne, da betydningen af forskelle i børnesammensætningen for indvandrere og efterkommere i betydelig grad er renset ud. I boks 3.1 fremgår det, hvordan benchmarkingindikatoren konkret skal fortolkes.

Boks 3.1

Fortolkning af benchmarkingindikatoren

- *En benchmarkingindikator over 0* angiver, at kommunen har flere indvandrere og efterkommere med svage dansksproglige kompetencer end forventet. For eksempel angiver en benchmarkingindikator på 1, at kommunen har 1 procentpoint flere indvandrere og efterkommere med svage dansksproglige kompetencer end man kan forvente på baggrund af børnesammensætningen for indvandrere og efterkommere.
- *En benchmarkingindikator på 0* betyder, at kommunens faktiske andel svarer til det forventede niveau.
- *En benchmarkingindikator under 0* angiver, at kommunen har færre indvandrere og efterkommere med svage dansksproglige kompetencer end forventet. For eksempel angiver en benchmarkingindikator på -1, at kommunen har 1 procentpoint færre indvandrere og efterkommere med svage dansksproglige kompetencer end man kan forvente på baggrund af børnesammensætningen for indvandrere og efterkommere.

3.2 Opmærksomhedspunkter ved benchmarking

Benchmarkingindikatoren er et estimeret tal, der er behæftet med en vis statistisk usikkerhed. Det betyder, at der ikke skal tolkes for håndfast på den præcise placering af kommunerne. Ved rangeringen af kommunerne i danmarkskortene er de derfor inddelt i kvartiler, således at der kun skelnes mellem kommuner, som ligger i den bedste fjerdedel, næstbedste fjerdedel og så videre.

Mekanikken ved en regressionsmodel gør desuden, at man ikke kan konkludere noget om størrelsen på det generelle niveau af andel indvandrere og efterkommere med svage dansksproglige kompetencer. Man kan således ikke konkludere, at de kommuner, der klarer sig

godt i benchmarkinganalysen, ikke potentielt kan mindske deres andel indvandrere og efterkommer med svage dansksproglige kompetencer yderligere.